

DISPUTATIO DUODECIMA,

QVA

ACTA

S. APOSTOLORUM

EX SCRIPTORIBUS ANTIQVIS,
SACRO-PROFANIS, MAXIME EX PATRIBUS EC-
CLESIASTICIS ET AUCTORIBUS CLASSICIS
GRAECO-ROMANIS ILLUSTRATA,

JOANNES CASPARUS
SANTOROCCUS,

Profesfor Ordinarius,

ET

CHRISTIAN. TRISCHMAN.

Schmalcaldensis.

Publicæ Dnm. Commilit. disquisitioni,

h.l.f. Die XIV. Januarii MDCCCXIX.

subjiciunt.

In Academia Marburgensi,

Typis PHILIPPI CASIMIRI MÜLLERI, Acad. Typogr.

DISPUTATA VIRO
*Plurimum Reverendo, Eruditionis
Theologica solidissima atque sincerae pietatis laude
Praclarissimo,*

DOMINO
NICOLAO Gursner /
SERENISSIMI CATTORUM
PRINCIPIS CONSILIARIO ECCLE-
SIASTICO GRAVISSIMO, ECCLESIARUM, QUAE
IN HASSIA INFERIORI CHRISTO COLLIGUNTUR,
SUPERINTENDENTI MERITISSIMO, UT ET COE-
TUS AULICI CASSELLANI PASTORI PRIMA-
RIO VIGILANTISSIMO,

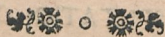
Patrono Suo obsequiosè Colendo,

Disputationem hanc

D. D. C.

CHRISTIAN TRISCHMAN.

I. N. D. 7.

DISPUTATIO DUODECIMA,

Qua

ACTA S. APOSTOLORUM
ILLUSTRANTUR.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α. Ι.

VERS. IV.

versio Lat. Vulg.

Καὶ συναλιζόμενοι, πα-
ρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσο-
λύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ
περιμένειν τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ
Πατρὸς, ἣν ἠέσαστέ μου.

Et convalescens, præcepit
eis, ab Jerosolymis ne disce-
derent, sed expectarent pro-
missionem Patris, quam au-
didistis (inquit) per os meum.

§. I

Osteaquam hætenus præcedentibus *Transitio*
Disputationibus septimâ, octavâ, *ad Disput.*
nonâ, decimâ & undecimâ, lectio- *Duodecim.*
nes variantes, ut & significatio-
nem participii ΣΥΝΑΛΙΖΟΜΕΝΟΣ,
(a) promissis nostris convenien-
ter, notavimus & examinavimus,
A restat.

(a) Confer. Disputat. VII. pag. 6. §. 1.

restat, ut **TEMPUS & LOCUM**, in quo, & ad quem τὸ ΣΥΝΑΛΙΖΕΣΘΑΙ acciderit, indicemus & explanemus.

§. II.

*Lightfooti
sententia
recensetur.*

Quantum ad **TEMPUS** aliquod certum determinandum spectat, conjicit (b) **CL. LIGHTFOOTUS**, necessariò respicienda esse verba Versùs sequentis quinti, οὐ μὲν ἄ πολλὰς ταύτας ἡμέρας, ex quibus verbis, ut pronomen ταύτας emphasin suam obtineat, deducit, fuisse dies adhuc intercururos ad Pentecosten. Nec tamen in iis **CLAR. AUCTOR** planè subsistit, sed limitibus quàm arctissimis **TEMPUS** τῆ συναλιζέσθαι circumscribit, dicendo, fuisse secundum diem quindecim istorum dierum, qui festum Pentecostes antecedere solent, [quos vocat פָּרָס עֲרַרָה, Paras Pentecostes] in quo, scilicet die secundo, dicta congregatio Discipulorum cum Christo acciderit.

§. III.

*Lightfooti
sententia
haud placet.*

Ita quidem **CLAR. AUCTOR** conjicit, sed, an rem acu tetigerit, aut verisimiliter tetigisse videatur, valde

(b) Verba **LIGHTFOOTI** hæc sunt: *Frequens est mentio apud Magistros, de פָּרָס הַפֶּסַח, Paras Paschatis, & פָּרָס עֲרַרָה, Paras Pentecostes, &c. Paras autem, ipfis Interpretibus erat spatium XV. dierum ante festum. Ità ut classis XXXV. diebus à Paschatis die secundo, inciperet Paras Pentecostes. Secundus autem dies τῶν quindecim istorum, erat hòc annò Dies Dominicus, in quo ego fere conceperim, fuisse conventionem ipsam, &c. Discipulorù, inde ad Hierosolymam amandatos, illic apulisse intra sequens triduum. Vid. Lightfoot. Hor. Hebraic. in Act. Apostolor. Cap. I. v. 4. f. Tom. II. pag. 686, 687.*

valde dubitamus; nam [1.] neque *Luca* [qui est Acto-
rum Apostolicorum scriptor] neque aliorum fide di-
gnorum testimoniis suam conjecturam confirmavit;
[2.] Sibi ipse hac in re diffidit *auctor*, dum nimis (c) *cu-
riosum* existimat, TEMPUS illud, in quo τὸ συναλιζε-
σθαι factum, intra spatium adeo angustum coarctare,

§. IV.

Ne igitur nimiae *curiositatis* nomine suspecti fia-
mus, perinde nobis esto, quo die τὸ συναλιζεσθαι præ-
cisè contigerit, quandoquidem, tacente *Lucà*, diem de-
finitum & certum nemo facile divinare poterit, nec, si
quis fortè divinare eundem voluerit, pro oraculo con-
jecturam suam nobis invitis credendam obrudet.
Quod si verò quid probabilius divinare vellemus, existi-
maremus potius, TEMPUS τὸ συναλιζεσθαι contigisse
diebus illis quadraginta ad finem vergentibus, (*) quorum
intervallo durante *Jesus Christus* sese post resurrectio-
nem suam vivum cum multis signis certissimis exhibuit,
& non solum ab Apostolis, sed & ab aliis hominibus
conspectus fuit.

§. V.

Haecenus de TEMPORE τὸ συναλιζεσθαι. De Loco τὸ
Quantum ad LOCUM, in quo τὸ συναλιζεσθαι factum, συναλιζεσθαι.
nec de eo omnia satis clarè constare videntur: alii e-
nim

A 2 nim

(c) *At*, inquit *Clar*, LIGHTFOOTUS, *Hor. Hebraic.*
in Cap. I. Act. Apostol. ne coarctemus rem intra spatium tam an-
gustum, & ne CURIOSI nimis simus circa ipsum diem, &c. Vid.
J. LIGHTFOOT. Oper. Tom. II. pag. 686, 687.

(*) *Vid. Act. Cap. I. Vers. 3.*

nim LOCUM τὸ συναλιζομαι intra Hierosolyman, alii extra ejusdem urbis pomeria querere volunt. Tentabimus itaque, & videbimus, quanam sententia praveat.

§. VI.

Τὸ συναλιζομαι non accidit Hierosolyms.

Quod τὸ συναλιζομαι acciderit Hierosolyms, non apparet verisimile: etenim id ipsum συναλιζομαι, ascensionem Jesu Christi in caelos proximè antecessit, quemadmodum ex collatione Versus quarti Capitis primi Actorum cum sequentibus, praesertim Versu nono patet. Deinde Versu duodecimo ejusdem Capitis primi Actorum, relatum legimus, Apostolos post ascensionem Christi in caelos, Hierosolyman reversos fuisse, id quod locum nullum habuisset, si congregatio ista, de qua Versus noster quartus loquitur, quamque scilicet congregationem modò dicta ascensio in caelos insecta est, intra ipsa n.enia HIEROSOLYMITANA facta fuisset.

§. VII.

Objectiones aliter sententium expenduntur.

Objicitur equidem ab aliter sententibus, [v.] Jesum Christum Apostolis, & eis, qui cum ipsis erant, in urbe Hierosolyma, (d) Luc. XXIV, Vers. 33, collat. cum Vers. 36, apparuisse, sed aliud est apparere, aliud congregare. De hoc, non de illo, loquitur participium συναλιζομεν. Deinde, illa apparitio, Luca XXIV, primo quoque tempore post resurrectionem accidit, hæc autem

(d) Verba LUCÆ hæc sunt: *Et surgentes [scilicet duo illi, qui in vicum Ἐμμαὺς ibant] eo ipso momento, reversi sunt iuxta Ἱερουσαλήμ; & invenerunt congregatos undecim &c. dicentes: surrexit Dominus &c. Hæc autem ipsis loquentibus, stetit ipse Jesus in medio eorum, &c.*

autem *congregatio*, Act. 1. Capite, immediatè & proximè antecessit Christi in cælos ascensionem. Nec obstat, [2.] quòd Christus συναλιζόμενος, (e) denunciaverit Apostolis, ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθε, ἀλλὰ περιμένετε, &c. quasi tum temporis Apostoli Hierosolymis unà cum Christo præsentes fuerint: nam non videmus, quid veteret, verba ista, *denunciavit* Apostolis ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθε, ἀλλὰ περιμένετε, &c. interpretari hòc modò: *jussit* scilicet Jesus Apostolos, *ut illico concedant HIEROSOLYMAS, nec inde discedant, donec promissionem Patris caelestis acceperint.* Suffulcitur quoque hæc ipsa interpretatio à Versu sequente duodecimo, ubi expressis verbis relatum legimus; *Apostolos, peractà Christi ascensione in cælos, reverbos fuisse HIEROSOLYMAS.* Ergo tum temporis, quo Jesus præcepit, μὴ χωρίζεσθαι ἀπὸ Ἱεροσολύμων, Apostoli non fuerunt HIEROSOLY-
MIS, & per consequens LOCUS τῆ συναλιζέουσθαι quærendus est *extra urbem HIEROSOLYMAN.* Ὅπερ εἶδει δᾶξαι. Q. E. D.

§. VIII.

Cùm itaque ex §. VI. & VII, pateat, τὸ συναλιζε-
σθαι factum esse extra urbis Hierosolymæ mœnia, in-
vestigandum nobis incumbit, ubi locorum LOCUS συναλιζέουσθαι
dictæ illius *congregationis*, de qua versus noster quartus
agit, existeret? Procul omni dubiò, situs illius LOCI, ubi
τὸ συναλιζέουσθαι factum, quærendus est eodem in LOCO,
ubi Jesus Christus in cælos ascendit: nam quemadmodum
ex connexionione, quæ inter Versum quartum ac no-
num

A 3

num

(e) Act. Apost. Cap. 1. Vers. 4. παραγγέλλω verti potest e-
lico & interdico. *Henr. Steph. Thes. Græc. Ling. Tom. 1. p. 22.*

num Capitis primi Actorum intercedit, haud temere colligimus, ascensio Salvatoris in caelos, *congregationem* istam, cujus heic in textu nostro mentio insicitur, immediate excepit, & consequenter τὸ συναλίσσειν eodem in LOCO, ubi Jesus in caelos ascendit, factum est, nempe extra urbem Hierosolymanam, ad MONTIS OLIVIFERI tractum, qui dictus est (f) BETHANIA, in quo tractu vicus s, oppidum BETHANIA ad Orientem in descensu ejusdem MONTIS situm à (g) Geographis depingi solet.

§. IX.

Dubia quaedam circa situm Bethania solvuntur.

Dubia, quæ circa situm BETHANIÆ ex Actorum Capitis primi versu duodecimo, collato cum Evangel. Joannis Cap. undecim. Vers. 18, emergere videntur, tantæ difficultatis non sunt, ut solvi nequeant. LUCAS, Act. 1. v. 12, refert, quòd, cum Apostoli revertentur à LOCO [qui fuit BETHANIA, Luc. XXIV, vers. 50, & 51.] ascensionis Christi, redierint à monte Olivifero, distante Hierosolyms itinere Sabbathico. BETHANIA autem, observante & annotante JOANNE EVANGELISTA, Cap. XI. vers. 18, quindecim stadiis, i. e. itinere Sabbathico duplicatò Hierosolyms distabat.

Vera

(f) Confer. LUCÆ Cap. XXIV. Vers. 50, & 51. cum Vers. 9, & 12. Capitis primi Actor, Apostol.

(g) Vid. Itineraria Hierosolymitana, inter quæ JOAN. COTOVICI TRAFECTINI itinerarium Hierosolym. maxime commendandum, pag. 261, seqq. Item d. LIGHTFOOT. Oper. Tom. II. pag. 202. in Centur. Chorograph. Mattheo premissa. U. & RELANDI Palestin. Tom. I. Lib. I. Cap. LIII. pag. 339. Item Ejusdem Tom. II. pag. 629, 630.

Vera hæc sunt omnia: nam, uti ex præcedent. §. VIII, liquet, & certus quidam *tractus* MONTIS OLIVETI erat BETHANIA, & vicus s. oppidum illud, in descensu ejusdem MONTIS ad Orientem situm, vocabatur BETHANIA. JOANNES per BETHANIAM suam intelligit *vicum* s. *oppidum*, quod revera quindecim stadia, seu iter Sabbaticum duplicatum ab Hierosolymis aberat. LUCAS autem Actor. Cap. I. v. 12, collat. cum ejusdem historia Evangelica, Cap. XXIV, Verf. 50, loquitur de *tractu*, seu parte illa OLIVETI, quæ itidem dicebatur BETHANIA, cujus *tractus* prima s. imbria unicò duntaxat itinere Sabbaticò, vel etiam intra iter Sabbati, hoc est ad septem stadia (prouti (*) STRUS Act. I: 12, interpretatus est) à pomœniis Hierosolymitanis distabat. Paret itaque, nullam planè discordiam inter Scriptores sacros, LUCAM & JOANNEM intercedere, sed omnia dubia bene & facillimè solvi posse, si nempe BETHANIAM à BETHANIA probè distinxerimus: quicunque enim bene distinguit, bene docet. Audiendus est ea de re (h) CLAR. FRANCISCUS BURMANNUS: *Locus*, inquit, *in ascensione &c. unde solverit quasi* (scilicet Jesus) *dicitur MONS OLIVETI, Actor. I: 12. Luca vero 24: 50, BETHANIA. Confer Act. I: 12 & Joan. II: 18. Quod ita in concordiam redigi posse videtur, ut ascenderit Christus ex monte OLIVETI, eo nempe loco, quo ab*

(*) Vid. Christoph. Cellarii *notitia orbis antiq.* Tom. II, Lib. III, Cap. XIII, pag. 548. Ed. Lipsiens.

(h) Vid. Francisc. Burman. *Synops. Theol.* Lib. V, Cap. 23, §. VII, pag. 134.

urbe distabat per octo stadia (quantum juxta quosdam est iter Sabbati, Act. 1: 12.) qui ejus tractus jam inde denominabatur BETHANIA. à palmis ibi consitis, usque ad XV. stadia, Joan. 11: 18. sicut primus ejus tractus urbi vicinus appellabatur Bethphage, à grossis: cum generale & commune nomen horum tractuum fuerit mons OLIVATI; ad quod nomen respicitur Act. 1: 12.

§. X.

Congregatio Discipulorum ad Bethaniam

Christus ergo in caelos ascensurus, congregavit Discipulos suos ad primam marginem tractus OLIVATI, nimirum ad BETHANIAM, qui tractus ab Hierosolyma (i) itinere Sabbatico tantum uno distabat. Eo usque ab ipsa Judææ metropoli extendebatur tractus ille, qui dictus est Bethphage: ac postquam Sospitator noster ad istum locum accesserat, in quo confinia Bethphagensis & BETHANIENSIS tractus sese mutuò contingebant, in caelos sublatus est, atque fortè ipsissimo in loco, quo antea, Marc. XI, v. 1, asinum ascendit, ut in urbem Hierosolymam equitaret.

§. XI.

Quare Christus' montem Oliveti ele-

Nec adeò mirum, quòd Jesus Christus, qui ante crucifixionem in hoc ipso monte sæpius versatus fuerat, etiam post resurrectionem, LOCUM congregationis

(i) Iter Sabbat. fuit juxta computum communem bis mille cubitorum. Targ. in Ruth, Cap. 1. 16. Dixit Naomi וְרִי רֹחַ Ruth: jubemur observare Sabbata & dies festos אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים אַלְפֵּין, ad non eundem ultra bis mille cubitos. Confer H. Reland. Palæstin. Lib. 2, Cap. 1. Hi verò bis mille cubiti Hebraici efficiunt sex circiter stadia, uti quidam volunt, uti alii 7½, aut etiam 8, de qua re vide laudati Relandi Palæstin. Lib. 2, Cap. 1.

zionis Discipulorum, & ascensionis in cælos ibidem habere voluerit. Et quemadmodum (k) GETHSEMANE in monte Olivifero sita, LOCUS erat (l) passionis, ita idem mons postea fuit LOCUS ascensionis, ut exinde manifestum fieret, Sospitatoris passionem, ad gloriam cælestem, viam aperuisse. Adde, quòd Judæi tradere soleant, Messiam in OLIVETO versaturum esse plurimum, id quod, inquit (m) CLAR, LIGHTFOOTUS, & veritati consonum, & rationi; nam, cum primariam ejus [Messiæ] sedem Hierosolymam futuram credant, non possunt non tale quid credere de isto monte. Et idem (n) AUCTOR CLARISSIMUS huc refert id, quod quondam MIDRASCH TILL. R. JANNA dixit: per tres annos & dimidium stetit דבש Divina majestas in monte OLIVETI, & predicavit dicens: quærite DOMINUM, dum ille est inveniendus; invocate eum, dum prope est.

§. XII.

Pedem hic figamus, oportet, postquam omnia ea, quæ convenienter (o) Disputationi Septima, in vocabulo συναλιζόμεν exponere promissimus, pertractavimus. Quod restat, jure meritoque celebramus Salvatoris curam, quippe quæ ipsum de Apostolis, Ecclesiæ suæ Ministris

legerit locum congregationis suæ & ascensionis in cælos?

Disputatio duodecima imponitur colloph.

B

nistris

(k) Vid. Hadr. Relandi *Palestin. Lib. III. de Urbibus & Viciis Palest.* pag. 857.
 (l) Quod GETHSEMANE fuerit locus passionis, patet ex *Matth. Cap. XXVI. Vers. 36. & seqq.*
 (m) Confer. J. Lightfoot. *Oper. Tom. II. Centur. Chorograph. Matthæo præmisf. Cap. XL. pag. 201.*
 (n) Idem ibidem.
 (o) Vid. *Disputat. VII. Part. 1. §. 1. pag. 6.*

nisstris adeò sollicitum reddidit, ut eosdem dissipatos post resurrectionem suam iterum *CONGREGAVERIT*, & *CONGREGATOS* rite informaverit, ut, quos, & quales sese post discesum suum, & præbere, & præstare deberent, cognoscerent. Quòd si Apostoli, ut *Pastores*, irruptione (p) *luporum* territi, Christum tanquam (q) *Archipastorem* secuti fuerint, & coram ipso comparuerint; imò tanquam (r) *militēs* morigeri, Christi *Ducis* *Victoris* dicto audientes existerint, conveniet omnibus & singulis N. Test. Ministris, ut Apostolos hoc in passu imitentur, *oves* curæ suæ demandatas fideliter *pascant*, & pro Ecclesiæ salute strenuè *militent*.

(p) *Luc. Cap. X. Vers. 3. collat. Ezech. Cap. XXII. ψ. 27.*(q) *Joan. Cap. X. Vers. 14. Hebr. Cap. XIII. ψ. 20.*(r) *Vid. Disp. XI. §. XVI. pag. 22. & 23.*

Finis Disputationis Duodecimæ.

M. Θ. Δ.

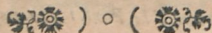
ANNEXA.

I.

*A*postolorum cum Christo congregationem (de qua scribit Lucas Act. 1: 4.) factam esse in monte regionis Galilææ, negamus.

II. *Vocab. Græc.* Ἀνδρεῖνα & Ἀνδρῆνα, significatione differunt.

III. *Cujas fuerit Pontius Pilatus, disceptatur, Romanum autem fuisse, est indubium.*

Jē 2511

ULB Halle 3
002 379 813

7200

VD17 VD18

DISPUTATIO DUODECIMA.

^{QVA}
ACTA
S. APOSTOLORUM

EX SCRIPTORIBUS ANTIQVIS,
SACRO-PROFANIS, MAXIME EX PATRIBUS EC-
CLESIASTICIS ET AUCTORIBUS CLASSICIS
GRAECO-ROMANIS ILLUSTRATA,

JOANNES CASPARUS
SANTOROCCUS,

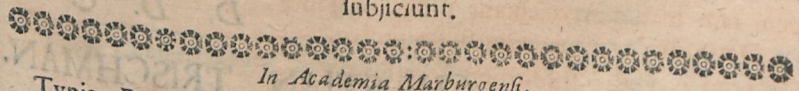
Profesor Ordinarius,

ET

CHRISTIAN. TRISCHMAN.

Schmalcaldensis.

Publicæ Dnm. Commilit. disquisitioni,
h.l.f. Die XIV. Januarii MDCCCXIX.
subjiciunt.

In Academia Marburgensi,
Typis PHILIPPI CASIMIRI MÜLLERI, Acad. Typogr.

